

<http://www.ecoleague.net/pres-tsentri-vel/novyny/2017-rik/hruden/item/1148-natsionalna-konsultatsiia-shchodo-proektu-stratehii-staloho-rozvytku-ukrainy> (дата звернення : 16.01.2019).

4. Остапчук С.М., Воляк Л.Р., Сільськогосподарське землекористування в Україні: аналіз тенденцій розвитку та облікове відображення в умовах можливого запровадження ринку прав оренди. Облік і фінанси. 2016. 4 (74). С.46-59.

5. Топ – 10 агрохолдингів України. Основні акценти в інфографіці. URL : <http://agroportal.ua/ua/publishing/infografika/top10-agrokholdingov-ukrainy-aktsenty-2017-v-infografike> (дата звернення : 16.01.2019).

Ковпак Анна
студент
Денисенко Аліса
студент

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Строчаль В.П.
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Київ, Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ЛОКАЛЬНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ПОЛІГОНАМИ

Небезпечна ситуація, яка склалася у сфері поводження з відходами, загрожує якості довкілля та безпосередньо – безпечності земельних ресурсів, де розташовані полігони побутових відходів, де роками не проводиться модернізація цих полігонів. Система поводження з побутовими відходами повинна бути спрямована на їх утилізацію та видалення на всеохоплюючій основі з максимально ефективним використанням ресурсів [2-4]. Саме на місцевому рівні поводження з відходами є потреба впровадження науково обґрунтованих механізмів природокористування та охорони земельних ресурсів. За результатами вчених [1] в країні нараховується більше 3,6 тисяч полігонів загальною площею понад 6,3 тисяч га, більшість з яких вже перевантажені сміттям, експлуатуються понад норму та не відповідають вимогам екологічної безпеки.

Мета досліджень полягала в обґрунтуванні концепції ефективного управління ТПВ в місті Києві. Для досягнення поставленої мети були розроблені наступні завдання: визначити проблеми сортування ТПВ та значення полігонів, як об'єкта забруднення земельних ресурсів; обґрунтувати механізм утилізації ТПВ на місцевому рівні (на прикладі міста Києв). Об'єктом дослідження був аналіз системи сортування та утилізації ТПВ на місцевому рівні (на прикладі міста Києв). Предметом дослідження – розробка механізму комплексної утилізації ТПВ на місцевому рівні.

Методологія наукових досліджень передбачала застосування системного підходу для вирішення поставлених завдань. Дослідження складу і властивостей побутових відходів проводили за спеціальною методикою з урахуванням нормативно-правової документації та вимог Закону України «Про відходи». Визначення рівня екологічної свідомості населення міста щодо проблем сортування та утилізації ТПВ проводили,

використовуючи підхід «людина-природа», який базується на основних трьох типах екологічної свідомості: антропоцентрична, природоцентрична, екоцентрична.

Проаналізувавши фракційний склад побутових відходів міста Києва, ми бачимо, що органічні відходи становлять 85,5 % від загальної кількості ТПВ, а неорганічні – 14,5 % (метали – 0,73, пластик – 5,27, скло – 4,5, папір – 4,0). Сміттєві комплекси, що займаються утилізацією в місті Києві представлені сміттєспалювальним заводом «Енергія», де відбувається переробка лише 240 тис. тонн ТПВ в рік, що складає 20 % від загальної кількості побутових відходів, і полігони № 5 та № 6, що розміщені в межах міста Київ та Київської області. Якщо детальніше, то полігон № 6 слугує місцем утилізації будівельного сміття, в той час як полігон № 5 (63 га) – слугує для захоронення 50 % побутового сміття міста Києва (розташований біля села Підгірці Обухівського району).

Багато років Підгірцівська громада Київської області намагається протистояти забрудненню своєї території та земельних ресурсів, що постійно відбувається внаслідок незаконного функціонування полігону твердих побутових відходів № 5.

У 2008 році рішенням першого заступника Головного державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища було встановлено, що: «Полігон ТПВ №5 ВАТ «Київспецтранс» експлуатується з порушенням вимог природоохоронного законодавства, серед яких те, що робоча (перша) черга полігону вичерпала розрахункові потужності та відсутні проекти на досягнуту потужність полігону, а також висновки державної екологічної експертизи по цих проектах. У зв'язку з тим, що раніше прийняті заходи адміністративного впливу не призвели до усунення виявлених порушень, а підприємству було надано достатньо часу для їх усунення та вирішення питання щодо визначення місць альтернативного розміщення відходів, їх переробки та утилізації, було прийнято рішення про тимчасову заборону (зупинення) виробничої діяльності (завезення та розміщення відходів) на полігоні твердих побутових відходів № 5».

Але, Окружний адміністративний суд м. Києва знайшов «вагому» причину для скасування рішення Держекоінспекції, обґрунтувавши це тим, що приймання твердих побутових відходів на полігоні №5 – це процес безперервний та специфічний, оскільки відходи утворюються постійно, а інших місць для цього офіційно не існує. При цьому, за внутрішнім переконанням суду, припинення експлуатації полігону ТПВ №5 може призвести до виникнення аварійної ситуації. Тому, навіть встановивши, що Головний державний інспектор України з охорони навколишнього природного середовища приймав законне рішення про тимчасову заборону (зупинення) виробничої діяльності (завезення та розміщення відходів) на полігоні ТПВ №5, судом було визнано, що таке рішення прийнято нерозсудливо та необґрунтовано, з недотриманням принципу пропорційності, і на цій підставі рішення державного екологічного інспектора було скасовано.

У 2014 році чинність «вагомого» аргументу для продовження протиправної експлуатації полігону №5 знову підтвердили адміністративні суди. Так, розглядаючи позов Головного управління Держсанепідслужби у Київській області про застосування до ПрАТ «Київспецтранс» заходів реагування у сфері державного нагляду (контролю) у вигляді повного зупинення роботи полігону ТПВ №5, розташованого в селі Підгірці Обухівського району Київської області, судді Окружного адміністративного суду м. Києва та Київського апеляційного адміністративного суду вирішили, що повне зупинення роботи полігону може призвести до виникнення надзвичайної ситуації, оскільки у місті Києві, окрім полігону не має місць для утилізації сміття, у зв'язку з чим, у разі зупинення

функціонування полігону, виникне загроза не вивезення сміття із міста Києва. Також було визначено, що тимчасова заборона (зупинення) діяльності полігону може призвести до виникнення аварійної ситуації.

Провівши обрахунки отриманих балів за результатами соціологічного опитування дійшли до висновку, що у I категорії більшість респондентів має природоцентричний тип екологічної свідомості (48 %), і лише 25 % мають екоцентричний тип екологічної свідомості. Дані результати пояснюються тим, що в дану категорію, входило населення віком від 14-17 років. Вони володіли лише загально-прийнятою екологічною термінологією, не були досвідченими у питаннях організації та переробки сміття на місцевому рівні, не мали достатніх екологічних знань.

Беручи до уваги проблеми, що постали перед нами в ході дослідів і незадовільні статистичні показники, ми розробили покращену модель комплексної утилізації ТПВ на місцевому рівні (м. Київ), яка, на нашу думку, повинна якнайкраще показати проблеми збору, вивезення та переробки сміття, а також очищення територій м. Київ. Модель включає три головних блоки: сортування, утилізацію та повторне використання ТПВ. Перший блок «*Сортування*» передбачає початковий розподіл та сортування сміття від житлових комплексів, а також рекультивацію полігону, шляхом вивезення з полігону неорганічних відходів для вторинного використання та подальшим здійсненням біоре mediaції території полігону. Другий блок «*Утилізація та переробка*» є кульмінаційним в показаній моделі. Київ вже не один рік намагається впроваджувати власні варіанти та досвід інших країн у поводженні з небезпечними побутовими відходами. Останніми роками хоч і намітилися позитивні тенденції у сфері державного регулювання системи поводження з відходами, але і дотепер в Україні не створено відповідної нормативно-правової бази, яка б поступово наближалася до вимог європейського законодавства. Третій блок «*Повторне використання*» включає в себе шляхи використання вже переробленої сировини в подальшому. Так, в ході переробки органічних відходів ми отримуємо такі продукти як біогаз та біодобриво. Система анаеробного оброблення (зброджування) органічної речовини (харчових відходів, відходів рослинного походження тощо), що є у складі ТПВ складається з: системи конвеєрів, бункер-приямок, подрібнювального обладнання, проціджувачів, насосів, метантенок, газгольдерів, теплообмінників, обладнання для очищення біогазу. Усі органічні відходи, що надходять на підприємство, мають проходити дозиметричний контроль згідно вимогам.

Список використаних джерел

1. Калин Б.М., Мацуська О.В., Романишин І.Г. Аналіз поводження з побутовими відходами на місцевому рівні. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. 2017. т 19, № 79. URL: file:///C:/Users/Admin/Admin/Downloads/1276-Article%20Text-2489-1-10-20171110.pdf
2. Environmental Performance Index for Finland. URL: <https://epi.envirocenter.yale.edu/>
3. Waste-to-Energy Options in Municipal Solid Waste Management. Published by: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Eschborn, May 2017. URL: https://www.giz.de/en/downloads/GIZ_WasteToEnergy_Guidelines_2017.pdf
4. Municipal waste management in Finland Case: Tampere Regionю Tallinn, Estonia, 2015. URL: http://f.ell.ee/failid/LVP/2015/08/09_ISOАНО_F.pdf (дата звернення : 16.01.2019).

